

UJ KELEASVÁR

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Vérkeringés és pártpolitika

Hosszu betegsének halál a vége. Ennek a kereskedelmi és iparkamarának a krízise már csaknem egyidejű a kormány politikai krízisével. Idestova feléves. Augusztus elején vált akuttá, a kamara rendezte áru- és mintavásár első napjaiban, amikor a hivatalos megnyitóra eljött Cudalbu földmívelésügyi miniszter s kihijja, hogy távollétével nem tündökölt. A miniszter eljött Kolozsvárra és nem ment el a megnyitóra. Az utolsó pillanatban lehetett csak rábírní, hogy megis elmenjen. A kamarának közben el kellett fogadnia az ultimátumot: feloszlik és mit enged az új orientációknak. Annakidején leszög-zták külön álláspontunkat. „Egyforma fonta” című cikksütben hangul-lyoztuk, mi lehet az egyedül helyes felfogás és mik a demokrácia követelményei. Azóta ez az ügy semmit se haladt a maga egyenes út-ján, újabb és újabb mellékösvenyekre tért, ma valósággal e mellékösvenyek utveszítőjén te-velyog. Az Uj Kelet mai száma hosszabb tu-dósításban számol be ezekről a kis mellék-utakról: sehol egy világító szempont, sehol kiut, sehol menekülés a káoszából, apró sze-mélyi dolgok, korteskedések, pártédekek do-minálnak a kérdést. Vannak, akik bürokrate-módon akarják elintézni, vannak, akik liberális-párti felfogással, sokan a kormányra esküsz-nek, Averescuéra, mert tölök varják ennek a problémának a gyógyítását. Holott a kereske-dők és iparosok e kamarája nem tekinthet se jobbra, se balra, nem tűzheti ki sem ennek, sem annak a pártnak zászlaját, mert itt több-ről van szó, mint pártédekről, többről, mint politikáról. Egy nagy erdélyi kereskedelmi és ipari vidék középontjáról van szó, magáról a közgazdaságról, e vidék vérkeringéséről, életéről.

Kétségtelen, hogy a kereskedelmi és iparkamara eddigi élete sem volt valami ide-ális. Különösen nem azóta, amióta imperium-változás történt. Azok az urak, akik a keres-ke-delmi és iparkamara élén állottak, megfe-lelkezni látszóttak róla, hogy a kereskedelem és az ipar politikamentes valami. Nem nagyon mentesítették ezt a fő közgazdasági szövet a politikától. Ha csak a negatív ténykedésekre gondolunk, ott van a teljes elszigeteltség, az új helyzet semmibevevése, egyáltalán nem akartak számolni azzal, hogy itt valóságosan változás történt. A kamara így máriól-holnapra elvágta a köldökzsinórt, amely az allemmal összekötötte. Ez az izolált kereskedelmi és iparkamara hiába próbált külön embrióéletet élni, nem tudott. Az első alkalommal, amikor émi is komolyabb attakot indítottak ellene, csak egy kis miniszteri tüntetést egyik intéz-ménye ellen, súlyosan megérezte erendőd bünét. A földmívelésügyi minisztert, aki annak-idején a kereskedelmi miniszter képviselte, talán helytelen formában intézte a puccsot az iparkamara ellen, de az erendmény igazolta őt, ez a kamara már régen életkeptelen volt, már régen meg kellett volna változni. A mi-niszter csak tulradikális, tulnacionális és tul-diktatorikus tempója dolgában vétette el a dolgot. Az ő ultimátuma annakidején úgy szólt, hogy a kamarát ezental felerészben román és felerészben magyar kereskedők és iparosok vezessék. A megremült vezetőség, amely éle-téhez ragaszkodott, mindenbe belement. Am jó, legyen felerészben magyar és felerészben-román, a fő, hogy személyi kérdésben meg lehessen egyezni. Az ellenpárt mindent meg-igért és a békülö vacsorán a miniszter egy-

szertü pátosszal mondotta, hogy a kereskede-lem és ipar életében nem lehet se nemzetiségi kérdés, se politikai ellentét.

Persze a kulissza ismerői tudják, hogy a politikai ellentéteket ekkorára már athidalták, a nemzetiségi kérdésben pedig kiegyeztek öt-ven százalékra. Tehát felerészben román és felerészben magyar kereskedő kerül a kamara élére. Most újra akut az ügy, a fele-fele meg-oldás ugylátszik nem elég. Itt-ott nagyobb per-centarányokat követelnek. Vagy talán a sze-mélyek és pártok nem engedik a harcot elsi-mulni. Akár miként oldják meg ezt a kérdést, az eddigi ut rossz, az eddigi szellem hibás, az autonóm testület a régi jó alapokról rossz alapokra kerül. Ha tisztán kereskedelmi és ipari érdekekről van szó, akkor csak kereske-delmi és ipari érdekeknek kell érvényesülniök. A kereskedelmi szakosztály élére tekintélyes

kereskedőt, az ipari szakosztály élére nagyipari szakteknitelyt kell állítani, a kulissza mögött folyó tervegegetések elhibáztottak és elitendő-k. De ha már a politikai szempontokat kiküszö-bölni nem lehet, ha már mindenáron a nem-zetiségi kérdést is beleviszik, semmire sem lehet kétfelé vágni a csomót. Itt nem csak ro-mán és magyar kereskedők és iparosok vannak, vannak zsidó kereskedők és iparosok is. Van-nak kis arányszámban szászok is, de mi ez-ental csak magunkfelé érezzük a sérelmet, hi-szem a mi érdekeltségünk sokkal nagyobbár-nyu. Követeljük, hogy a nemzetiségi arányszám mindenképpen érvényesüljön, a kamara vezetését az arra hivatottak vegyék át és küszöböljenek ki minden politikát, mert egy egy párt máriól-holnapra megbukhat, a kereskedelemnek és iparnak fenn kell maradnia tul a pártok életén és tul a napi politika tülekedéssein.

A Habsburgok detronizálása a magyar nemzetgyűlés előtt

Törvényhozás — tiltakozással — A száműzött király útja — Elmúlt a háború minden veszélye — A szövetségeseik és a kisantant

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Ma ült össze a magyar nemzetgyűlés, amelynek az a feladata, hogy a Habsburg-ház trónfosztásáról szóló törvényjavaslatot meg-szavazza. A nemzetgyűlés ülésén a kép-viselők csaknem teljes számaival megjelentek. A pártok előzőleg értekezletet tartottak, amelyen megegyeztek a törvényjavaslat szövegéről. A mai ülésen felolvasták az igazságügyminiszter által benyújtott detronizáló törvényjavaslatot, melynek szószzerinti szövege a következő:

Törvényjavaslat IV. Károly Öfelsége uralkodói jogainak és a Habsburg-ház trón-örökösödésének megszüntéről.

A magyar nemzetet viszontagságos történelmének gondterhes küzdelmei között bár sokszor sujtották a balsors csapásai, de a szomorú emlékek mellett is mindig össze tudta egyeztetni állami életének feltételeit alkotmányunk alapelveivel. Évszázadok tapasztalatainak építőmunkája nem emelte alkotmányjogi elvve az örökös királyi trónfosztásának lehetőségét. A trianoni békeszerződés sem vitte rá erre a nemzetet. Most mégis a békeszerződés-ben biztosított állami függetlenség ellenére a nemzetölt ezt követelik s a nemzet ünnepevénye-zen óvat emel az ország belső ügyeibe bele-szóló ilyen beavatkozás ellen. Mindazonáltal a léteért küzdő nemzet életbiztonságától kényyszerítve, hogy a haza fenmaradását fenyegető vesze-delmet

békés uton elhárítsa,

kimondja:

I. IV. Károly uralkodói jogai ezennel megszűnnek. II. az 1723. évi I. és II. tveik-ben foglalt pragmatika szankciói, amely az ausztriai ház trónörökösödési jogát szabályozza, hatályát veszti és ezzel a királyválasztás elő-joga visszazárul a nemzetre. III. A nemzet a királyság ősi államformáját változat-lanul fentartja, de királyi szék betöltését bi-zonytalan időre elhalasztja és utasítja a kor-mányt, hogy eziránt arra alkalmas időben ja-vaslatot tegyen. IV. Ezen törvény kihirdetése napján lép életbe.

Zsufolt karzatok mellett nyitotta meg Gál Gaszton elnök a nemzetgyűlés mai ülését. Bejelentette, hogy a függészség Rakovszky, Andrássy, Sigray és Beniczky mentelmi jogának felfüggesztését kéri a miniszterelnök egy átirata

alajján, amelyben felhatalmazza az ügyészse-get, hogy az illetők ellen

izadás miatt eljárás indítsen

és őket letartóztathassa. A bejelentést a men-telmi bizottsághoz utasították. Ezután Bethlen miniszterelnök szóliat fel s a következőket mondotta:

— Bátor vagyok a törvényjavaslatot be-nyújtani, amely IV. Károly király... (Óriási zaj, a kereszténypárt oldaláról: *Éljen a király!* A kisgazdapárt részéről: *Éljen Horthy!* *Éljen a független Magyarországnak!* Gyászmagyarok! a kereszténypárt felé.)

A miniszterelnök kéri, hogy a javaslatot sürgős tárgyalásban sdják ki a közjogi bizott-ságnak, amely a mai napon szünet alatt letár-gyalja. A ház ezt elfogadja. Ezután Friedrich István jelenti be mentelmi jogának megsérté-sét, amennyiben

két nap és két ójjel a ren-dőrségen, egy kézig pedig az ügyészsegeon fogvatartot-ták toborzás gyanuja alatt.

Ugyancsak bejelentik mentelmi joguk megsér-tését Weiss Konrad, Hornyánszky Zoltán és Zalkány Gyula. A bejelentéseket a mentelmi bizottsághoz utasították. Elnök ezután szá-ne-et rendel el. Szünet alatt a közjogi bizottság megkezdte a detronizáló javaslat tárgyalását.

A törvényjavaslat holnap másodszeri ol-vasásban kerül a nemzetgyűlés elé. A pártok: a keresztény nemzeti párt és a kisgazdapárt elvleje ellenzik a detronizálás tényét, illetőleg a kisantant és a nagyantant beavatkozását. A törvényjavaslatot azonban elvi tiltakozás mel-lett megszavazzák. Apponyi Alberten kívül Szilágyi Lajos, Ugron Gabor, Friedrich István és Szeleényi József szólaltak fel. Apponyi Albert kérdést intézett Bethlen miniszterelnök-höz, garantálni tudja-e, hogy a kisantant a detronizálási követelés teljesítése után nem fogja fegyverrel kieroszakolni követeléseinek többi pontjait. A miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a detronizálási javaslat el-fogadása előtt

tárgyalásokat folytatott az antant budapesti meghatal-mazottaival,

akiktől errenézve garanciákat kapott. Politikai körökben híre jár, hogy Bethlen a detronizá-

lasi törvényjavaslat elintézése után benyújtja a kormány lemondását.

A „Times” tudósítója részletes tudósítást közöl Károly utolsó magyarországi utjáról. Kedden hajnalban érkezett az a vonat, amely a királyi párt vitte a bajai állomásra. A királyi vonatot követő második vonaton katonák és antantisztek voltak, akik hétszáz méteres félkört vontak a hid és az angol monitor között. A hajó előtt katonai sorfal állott. Károly királyon térdig érő bőrkabát volt, Zitán sötétkék kosztium. Mögöttük a kíséret, az antant katonai megbízottai: egy olasz, egy francia és egy angol ezredes. A magyar kormányt Siménfalvy ezredes képviselte. A király a Gloworm fedélzetére ment. Néhány pillanatra kabinjában időzött, szután felment a fedélzetre. Kíséretükben volt Scioffa pápai nuncius Félkilencor a hajó parancsnoka megadta a jelt az indulásra. A királyt hajón egyelőre Galecha vitték, ahonnan a tervek szerint Konstantinápolyba szállítják. A Gloworm angol agyunszád az exkirályi párral ma éjszaka elhaladt a Duna jugoszláviai részén. Utjukban egészen a Vaskapuig

Két csehszláv őrnaszád kísérete.

Orsovánál román monitorok várták a hajót. Galacon egy angol hadihajó veszi fel a detronizált uralkodót.

Take Jonescu külügyminiszter tegnap délután újból fogadta a nyagantant képviselőit, akik el megbeszélte azon intézkedéseket, amelyek Károly exkirálynak és Zitának Románia területén való tartózkodása idején szükség-snek mutatkoznak. A külügyminiszter azután Jugoszlávia és Csehszlovákia képviselőivel tárgyalt. A detronizált király végleges elhelyezése ügyében az antant most tárgyal a portugál kormánnyal. A portugál kormány elvileg beleegyezett abba, hogy Károlyt Madeira szigetére internálják. Portugáliának az a feltétele, hogy az internálás az országra költségekkel ne járjon és úgy

az eltartási, mint őrségi költségekről a nagyhatalmak gondoskodjanak.

A kisantant fegyveres beavatkozásának veszélye jórészt elmúlt. Magyarország eleget tesz a kisantant minden követelésének. Belgrádban igen jó hatást keltett a nagykövetek tanácsának erélyes és mégis tapintatos jegyzéke, amely a kisantant álláspontját mindenben magáévá tette. A prágai antantkövetek közötték Benes-sel azoknak a tárgyalásoknak az eredményét, amelyek a nagykövetek tanácsa folytatott a kisantantnak a magyarországi eseményekkel szemben elfoglalt álláspontjáról. A nagykövetek

tanácsa hozzájárult a Habsburg-kérdés végleges elintézéséhez,

elismerte a fegyverzés szükségességét és beleegyezett abba, hogy a kisantant államai a fegyverzési akcióban résztvegyenek.

A szövetséges hatalmak megállapították, hogy nincs többé ok katonai akcióra. Követelik, hogy a kisantant a nagykövetek tanácsának kívánságaihoz alkalmazkodjék. A cseh kormány Jugoszláviával és Romániával egyetértve biztosította a szövetséges hatalmak teljes lojalitását. A csehszlovák és jugoszláv csapatok addig azonban a magyar határon maradnak, míg Magyarország az antant összes követeléseit végre nem hajtotta. Ma délben Pasicz elnöklete alatt minisztertanács volt, amelyen folytatták az aktuális kérdések megvitatását és megállapították, hogy a inozgósítási költségek megtérítésének költsége egyelőre függőben marad.

Grätz Gusztávot, aki legutóbb Tatán járt az exkirálynál, szintén a pestvidéki törvényszék fogházában helyezték el. Holnap hallgatja ki a vizsgálóbíró. Szilassy József főügyész-helyettes befejezte a kihallgatásokat. Most a tanuk kihallgatása folyik Sopronban, Győrben, Szombathelyen, Komáromban és Budaörsön.

A zsidók állampolgári joga Magyarországon

(A trianoni békeszerződés kijátszása)

Ha volt valaha társadalom, ország vagy nemzet, melyről el lehet mondani, hogy semmit sem tanult és semmit sem felejtett, a háború utáni Magyarországról bizonyára első sorban el lehet mondani. Ma már csak mély-séges sajnálkozással tudunk nézni erre a szerencsétlen országra, melyet ugyilátszik még mindig nem látogatott meg eléggé isten keze, mert minden nyomorúságában is ráér a leg-logikátlanabb kurzus-azamforgatásokra. Az ok-talan gyűlölettel vezérelt tömeggyűlöletnek klasszikus magyar példájáról ad hirt a leg-újabb budapesti posta és egyuttal klasszikus üzenet is ez Erdélyi zsidóságának. A trianoni békeszerződés, többek között úgy intézkedik, hogy a régi Magyarországtól elszakított területeken lakó vagy oda illetékes volt magyar állampolgárok 1922. október 31-ig kérelmez-hetik magyar állampolgárságuk föntartását. Ha tehát valamely erdélyi vagy szlovákiai illető-ségű egyén a mai Magyarország területén él, még ha évek óta tartózkodik is Budapesten és oda köti egzisztenciája, — kérnie kell a ma-gyar állampolgárságának föntartását, mert

egyébként románnak vagy csehszlováknak minősítik. Hogy pedig manapság mit jelent, Magyarország románnak, csehszlováknak vagy jugoszlávnak lenni, arról külön írni fölösleges.

A kurzus-Magyarország a trianoni béke-szerződésnek ezt az emberséges pontját is a maga képére formálta. A napokban hivatalos hirdetmény jelent meg Budapest utóán, mely tudatja, hogy a lecsatolt területekre illetékes egyének jövő évi október 31-ig kérhetik ma-gyar állampolgárságuk föntartását,

„ha magyar anyanyelvűek és a magyar fajhoz tartoznak.”

Ellenkező esetben elveszítik magyar állam-polgárságukat és ha jelenleg Magyarországon élnek, egy éven belül el kell hagyniok az ország területét.

Tehát azok a szerencsétlen zsidók, akik e rendelkezés alá esnek, egy éven belül ve-hetik a vándorbotot, még akkor is, ha évek óta laknak Budapesten és ott alapozták meg egzisztenciájukat. Ezt jelenti az a megszorító kitétel, hogy „ha magyar anyanyelvűek és a magyar fajhoz tartoznak.” Nyílt kijátszása és több ennél: arcucsapása ez a trianoni béke-pontoknak, mely sohol sem teszi függővé a faji vagy nemzeti származástól az állam-polgári jogokat, aminthogy emberi jog alapján nem is tehetné. Erre csak kurzus-Magyarország képes, hogy az állampolgári jogokat a faji származástól tagye függővé.

De egyuttal klasszikus üzenet is ez, Bu-dapestről az erdélyi zsidókhöz. Ha vannak még sorainkban, akik tiszteletreméltó piétáshól tagadják zsidó fajiságukat, — lássák ezek a kevesek, mi a fizetés érte: Magyarország, nemcsak hogy magyarnak nem ismeri el a zsidót, de még az állampolgári jogoktól is megfosztja, csak azért, mert — zsidó.

Lloyd George az ir-kérdés megoldásáról

London, november 3. (Damian.) Lloyd George tegnap az alsóházban egy képviselő interpellációjára adott válaszában azt mondta, hogy Irország problémája nem egyéb, mint Anglia biztosítása. E kérdés elintézésével az angol becületes eljárás bizonyították be. Az alsóház 439 szóval bizalmat szavazott a mi-niszterelnöknek. Az angol lapok az alsóház bizalmi nyilatkozatával foglalkoznak és kieme-lik Lloyd George óriási többségét. A „Times” azt írja, hogy ha a miniszterelnök keresztül tudja vinni azt, amit az alsóházban mondott, akkor Irország leghívebb barátai is meg lesz-nek vele elégedve. A „Daily Express” kifemeli, hogy ez a szavazás is bizonyítja Anglia őszinte békekészségét.

Imponáljon, Kleinmann ur

Irtá: Ujvári Déter

Nem lehet tagadni, hogy Berele tulságosan őszinte volt, mikor a házasságközvetítés tövises mezején szárnyakat bontott. Tapintatos célzások helyén vannak ilyenkor, de nem kell mingyárt azt mondani a férjjelelőnek, hogy menjen a fenébe. Nem minden házasság a fenével egyenlő, de ha van olyan, amelyről fel lehet tenni, hogy két jobb sorsra érdemes életbe fenéket varázsol, hát akkor a megsej-tés nem célszerű. Berele kétségtelenül hibázott, de ne felejtjük el, hogy még egészen kezdő volt ebben a szakmában, azonfelül pedig a mamájáról volt szó, ami hasonló helyzetben higgadtabb embert is megfosztott volna az objektivitástól.

Berele tehát egy nagy pontot kapott. Kleinmann ur általában nem forszirozta a tár-sadalmi érintkezésben a nyomatékos kifejezé-seket, de ez esetben a pedagógia föllületeke-dett a filozófia és Berele ilyenformán hozzá-jutott egy deduktív pofonhoz, amely fényesen igazolta, hogy azt sem tudta, miyen fán terem a lélek-analízis, mert egy analitikus elmének tud-nia kell, hogy a gyermekek impertinenciájában az anyák édes igérete rejtőzhetik.

A pofon mindenesetre pedagógiai pofon volt, de mert olykor a házasságok is pofonnal végződnek, hát házassági pofon is lehetett.

Stopperné házassági pofonnak nézte és mo-solygott, Berele pedagógiai pofonnak nézte és ordított, mint egy sakál. Hiába: világok vá-lasztják el a szülők felfogását a gyermekek felfogásától.

Stopperné elpirult.

— Epen úgy pofozza, mintha az apja volna.

Ez a gondolat édes árasztásokkal öntötte el a szívét. Amilyen nagyszerű karakter ez a Kleinmann, hát nem pofoz idegen gyereke. Ezzel a pofonnal birtokba vette. Ezzel a pofonnal az apai jogok gyakorlásának szándékát fejezte ki igen érthetően.

Elhatározta, hogy nem áll meg ennél az első kísérletnél. Száz fufangos trükköt eszelt ki, hogy Kleinmann-t új orientációra bírja.

Egyszer azt mondta neki:

— Azt hiszem Kleinmann ur, kegyed egy poéta. A holdogult Stopper nagyon sze-rette a költészetet. A holdogult Stoppernak, tudom, nagyon jól esne, ha egy szép verses sűrő alatt nyujodhatna. A sűrőköt már meg-rendeltem és azt mondtam, kegyed fogja meg-komponálni a felírást. Hát komponálja meg, Kleinmann ur, de szépen, poétikusan és a verssorok első betűit úgy állítsa össze, hogy Stopper neve jöjjön ki belőlök.

Kleinmann meghajította magát:

— Nagysád, kegyedert még a tometőbe is elmegyek.

Stopperné meg volt hatva.

— Kegyed egy karakter — szólt és gyor-san elfordult, mert elpirult.

— Kleinmann még aznap leült és költött. Remeket alkotott. A vers így szólt:

Sándor, állj meg! ki e hant alatt pihen
Tar mezőkön szedte virágait.
Orozva ki jött: a halál jót tett vele;
Panasztalan életét folytassa az, ki
Per procura jegyzi majdán örökét.

Stopperné egészen oda volt.

— Kleinmann ur, kegyed egy poéta. Ez a per procura gyönyörű és a tar mező is nagyon szép. De bocsássa meg: a Sándor nem egészen világos. Miért Sándor?

Kleinmann fölényesen mosolygott:

— Ez egy poétika licenca. Ez egy meta-morphozis. Ez a Sándor tulajdonképen vándort jelent, de ha vándort irok, akkor nem jön ki Stopper. Nézze csak nagysád. Sándor, Tar, Orozva, P anasztalan, Per — Stopper.

— De milyen szellemes — olvadozott Stopperné. De csak vállja be kegyed, egy kicsit ugye, én ihlettem meg kegyedert? Mas-nak ugye, nem irt volna ilyen szép sűrűsret?

Kleinmann könnyelműen azt felelte erre, hogy másnak bizony nem irt volna ilyen szép sűrűsret.

Stopperné meg volt hatva és édes álmo-dozásba merült.

Másnap így szólt:

A nemzeti párt új orientációja

A király folytatja az ellenzéki vezérek kihallgatását — A kormány szilárdnak tartja helyzetét

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az utolsó napok mozgalmas belpolitikai eseményeiből mindmáig nem lehetett a helyzetről tiszta képet nyerni. A sorozatos királyi kihallgatásokról és a pártok közötti tárgyalásokról kevés megbízható hír szivárgott ki úgy, hogy csak most alakulnak ki a helyzet megközelítően hű vonásai.

Meg lehet állapítani, hogy a királyt nemcsak az ország jelenlegi politikai helyzete foglalkoztatja, sokkal inkább gondol az ország gazdasági és pénzügyi helyzetére.

A király meg van arról győződve, hogy Románia jelenlegi gazdasági és pénzügyi nehézségeinek helyes és sürgős megoldását nem végezhetik el egyetlen párt emberei. Ezért az ország összes pártjainak támogatását kívánja ehhez a munkához.

Az uralkodó megmarad eddigi kívánsága mellett: koncentrációs kormány, kiváló iniciatív és koncepcióval bíró munkaerővel, az összes pártokból, akik egyesítsék erőiket, hogy az országot talpraállítsák. A király nem tudja megérteni néhány pártvezér makacsságát, amellyel csak pártpolitikát akarnak csinálni, ahelyett hogy országos politikát csinálnának. Minden jel arra vall, hogy a király már megtalálta a jelenlegi politikai válság megoldásához vezető utat és ha folytatja a különböző pártokhoz tartozó államférfiak kihallgatását, azért teszi, mivel meg akar győződni arról, vajjon az általa elképzelt megoldás tényleg helyes-e és nem szorul-e módosításra. Azt hiszik, hogy a király a jelenlegi válság megoldását először a mostani parlamenttel kívánja megoldani.

Ha ez nem sikerülne, úgy el kellene fogadnia az ellenzéki pártvezéreknek azt a javaslatát, hogy semleges kormányt nevezzen ki, amely lefolytassa az új választásokat.

Jellemző, hogy úgy a kormánypárti, mint az ellenzéki körökben nagy optimizmus konstatalható. Kormánykörök meg vannak győződve, hogy a parlament ülészakának megnyitáig semmi komolyabb lépés nem fog történni, hogy a jelenlegi rezsim fanmaradását érintően, hogy a parlament a megállapított időpontban megnyílik, hogy

az Averescu-kormányt nem sikerülni fog a liberálisok mentorakodásait meghírsítani,

— Nézze csak kegyed, kegyed egy nagy karakter, kegyed egy nagy tehetség, de tulajdonos szerény. Mert nem gondol kegyed a jövőre? Kegyed ugye-e, előbb utóbb házasodni fog. Csak ne tagadja. Kegyed előbb utóbb házasodni fog, de a nők nem szeretik a nagyon szerény embereket. Nézze kegyed. Én például egy Karfunkel-leány vagyok. Egy Karfunkel-leánynak vigyazni kell a társadalmi állására. Egy Karfunkel-leány inkább meghal, de a társadalmi állását nem áldozhatja fel. Ért engem, kegyed?

Kleinmann nem értette.

Stopperné sóhajtott és folytatta:

— Nem mondom, Kleinmann ur, ha valaki egy Karfunkel unokát taníthat, hát ez elég szép pálya. De jövőnek nem jövő. Hát én azt gondoltam, a tanító állást beszüntettem. Legyen kegyed az üzletvezetőm. Tekintse magát a boldogult Stopper megbizottjának. Ez imponálni fog. Imponáljon, Kleinmann ur.

Kleinmann ur azt mondta, hogy ő szívesen hoz áldozatot a boldogult Stopper áldott emlékének és a följánlott cégjegyzést elvállalja.

— Per procura — mosolygott édesen Stopperné — ahogy a versben van.

— Ahogy a versben van — mosolygott Kleinmann is és még most sem látta a felhőt, amely feje felett tornyosodott.

Kleinmann másnap megkezdte a cégjegyzést. Berelének adott egy pofont — per pro-

curá, aztán az üzletbe ment és fogadta az üzletfeleket. Udvarias és előzékeny volt.

Stopperné a háta mögé állt: — Imponáljon Kleinmann ur. Kegyednek imponálni kell.

Kleinmann dél felé már gorbóskodott. — Lásna kegyed — mosolygott Stopperné — most már imponálni fog.

Ettől kezdve Stopperné csak egy komoly életcél ismert. Embert akart faragni Kleinmannból, olyan embert, aki mindenkinek imponál.

Két-három hétig mély elmerültségben töltötte el az idejét. A harmadik hét végén határozott: — Kleinmann ur, kegyed nagy tehetségeket hevertet paragon, amit a társadalom egyszer még számon kérhet kegyedtől. Egy igazi karakter nem élhet társadalmi tevékenység nélkül. Kegyed arra született, hogy társadalmi tevékenységet fejtsen ki. Legyen vezetőlérfi a mi társadalmunkban és kegyed imponálni fog. Nézze, kegyed. Bodonyban nincsen elég kultúra, csináljon kulturát kegyed. Alakítson egy egyesületet és ha kegyed egyszer fölépelt a társadalmi langrétra, akkor, akkor... Többet nem mondott. De ha csak egy csöpp fantáziája is van ennek a Kleinmannnak, akkor láthatta volna, hogy a ranglétra legfelsőbb fokán a Karfunkelek tekintélye árasztja szét csodálatos ragyogásait.

azonban ezt a kormány régen belátta és tudvaló, hogy Averescu tábornok hetekkel ezelőtt Sinsában a királyt ily értelemben informálta. A parasztpárt várakozó magatartást tanult, a párt félfogására mindenesetre jellemző Lupu dr. kijelentése, mely szerint nem a koronának, hanem a néptömegeknek kell a válságot megoldaniok.

Nagy fontosságot tulajdonítanak annak a látogatásnak, amelyet Maniu Gyula a volt főderáció több vezérével tett. A nemzeti pártnak a fővárosban idős vezetői uyanis tanácskozára jöttek össze Popovics Mihály lakásán. A tanácskozásról nem adtak ki kommit-

mentek arra irányulnak, hogy a Banca Nationala új kormányzóját, — akinek kinevezése december 1-én fog megtörténni — már új kormány, a liberális kormány nevezze ki.

A liberális és a nemzeti párt körében az az optimista meggyőződés alakult ki, hogy a jelenlegi parlament már nem fog összeülni és november 28. előtt az országnak már új kormánya lesz.

Maniu utolsó kihallgatása, amelyen a nemzeti párt vezére semleges kormány kinevezését ajánlotta a királynak, egyes liberális képviselők között nagy felháborodást váltott ki. A párt nagyobb része azonban higgadtan bírta meg a helyzetet és hangoztatja, hogy a tárgyalásokat folytatni kell. A két párt — mondotta egy politikus — egymásra van utalva.

A liberálisok jól tudják, hogy a nemzeti párt nélkül nem juthatnak hatalomra.

A nemzeti pártiak viszont tisztában vannak vele, hogy a liberálisok nélkül továbbra is regionalista párt maradnának és egyedül nem vehetik kezükbe az ország kormányzását. Ezért mindkét párt engedni fog és pedig hamar, hogy céljaikat megvalósíthassák. A nemzeti párt, hogy megbuktassa az Averescu-kormányt, kész minden eszközt felhasználni és kész még áldozatokra is. Bár Maniu és Brătianu között megállapodás még nem jött létre, egy a liberálisok, mint a nemzeti pártiak között bizakodó a hangulat, mert vezérek kihallgatásából azt következtetik, hogy a kormányváltozás küszöbön áll. Ezzel szemben kormánykörök teljesen nyugodtan itélik meg a helyzetet. Take Jonescu és Titulescu között az ellentétek teljesen elsimultak. Tisztában vannak azzal, hogy a kormány bizonyos mérvű átalakítására lesz szükség.

azonban ezt a kormány régen belátta és tudvaló, hogy Averescu tábornok hetekkel ezelőtt Sinsában a királyt ily értelemben informálta. A parasztpárt várakozó magatartást tanult, a párt félfogására mindenesetre jellemző Lupu dr. kijelentése, mely szerint nem a koronának, hanem a néptömegeknek kell a válságot megoldaniok.

Nagy fontosságot tulajdonítanak annak a látogatásnak, amelyet Maniu Gyula a volt főderáció több vezérével tett. A nemzeti pártnak a fővárosban idős vezetői uyanis tanácskozára jöttek össze Popovics Mihály lakásán. A tanácskozásról nem adtak ki kommit-

mentek arra irányulnak, hogy a Banca Nationala új kormányzóját, — akinek kinevezése december 1-én fog megtörténni — már új kormány, a liberális kormány nevezze ki.

A liberális és a nemzeti párt körében az az optimista meggyőződés alakult ki, hogy a jelenlegi parlament már nem fog összeülni és november 28. előtt az országnak már új kormánya lesz.

Maniu utolsó kihallgatása, amelyen a nemzeti párt vezére semleges kormány kinevezését ajánlotta a királynak, egyes liberális képviselők között nagy felháborodást váltott ki. A párt nagyobb része azonban higgadtan bírta meg a helyzetet és hangoztatja, hogy a tárgyalásokat folytatni kell. A két párt — mondotta egy politikus — egymásra van utalva.

A liberálisok jól tudják, hogy a nemzeti párt nélkül nem juthatnak hatalomra.

mentek. A tanácskozás után Maniu meglátogatta a főderáció több vezérével, többek között dr. Luput is. Ebből a tényből joggal következtetnek arra, hogy

a nemzeti párt új orientációt keres.

Ismeretesek azok a kapcsolatok, amelyek Maniut Jorgához, Inculetzhez, Nistorhoz és más demokrata vezető-politikushoz fűzik és ha Maniu, aki a legalkalmasabb arra, hogy a legjelentékenyebb erőket maga köré gyűjtsse, meg tud velük egyezni, nagyon kényeskedő egy demokrata Maniu-kormány eshetősége.

Az iparkamarai kámpány

A kereskedők minden párttól programot és nyílt fellépést követelnek

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara tagjai november 30-án új vezetőséget választanak. A választási kámpány már hetekkel ezelőtt megindult, négyfelől törtétnek a vezető pozíciók felé, de mindegyik irányból valami kellemetlen melléklözvény hallatszik, ami az egész akciót ellenszenvenessé teszi.

Ez a melléklözvény: a politika és az egyéni érdek. Az első néhol uraja, másból csak aláfesti a kamarai mozgalmakat, a második majdnem mindegyik részen domináló szerepet visz. Mindegyik párt a legnagyobb titokzatossággal dolgozik és a tényleges kereskedők és iparosok hatalmas tábora semmiről nem tud biztosat és ugyyszólván egyáltalában nem vesz részt saját sorsának intézésében.

A kereskedők és iparosok lassanként kezdik észrevenni, hogy mindenfelől befonják őket és egyszerre csak mindannyiukat fajt accompli elé fogják állítani. Igen keresen vannak azonban, akik elhatározó gesztussal kilépnek hallgatásukból a legtöbben már elvesztették kedvüket a munkától. És amíg ők hallgatnak, a sötétben annál vehemensebben folyik a munka. De ebben a munkában nincsen semmi megnyugtató. Ami törtétn és törtétnik, az mind paktumkötés és paktumoldás, korteskedés, nevek leírása, nevek kitörése. Husz-harminc-ötven név is felvetődött már, de még egyik pártban sem volt szó az export és import intenzívebb tételéről, a szállítás megjavításáról, a szabadkereskedelem helyreállításáról, vagy a vámról. Titkos ügynökök, válszólok, kortesek hosszú névjegyzékekkel majdnem valamennyi kereskedőhöz és iparoshoz bekapogtattak, azt mindenféle személyekről beszéltek, de még senki nem kérdezte meg egyik kereskedőtől sem, hogy mi az ő sérélna, mi az ő panasza, igaz-e, hogy a határon hetekig vesztelgettek az áruját, hogy a luxusadó és a forgalmi adó megbénítja üzletében a forgalmat, az iparosoktól senki nem érdeklődött az üzemszűkítési okai iránt, a gépbehozatal nehézségeit nem vették jegyzőkönyvba, senkit meg nem hallgattak és olyan iránt, ami igazán érdekli a kereskedőket, nem utadkozódttak.

A kereskedők és az iparosok most azt kívánják, hogy azok akik, vezetni fogják ügyeiket, adjanak programot. A titokzatos fejtősszedugdosás helyett emelt fővel hirdetett terveket és elhatározásokat akarnak hallani. A kereskedők nem liberálisok, nem kormánypártiakra akarják bízni ügyeiket, hanem kereskedőkre. A jelöltek álljanak fel szólásra, mondják el, hogyan akarják a kamarát újjalakítani és tegyenek bizonyosságot képességükről. Akik a legjobb programot adják és akik garantálják az ennek a programnak a végrehajtását, azokat illetik a kereskedők az iparkamara vezetőségi székébe.

Semleges területnek nyilvánították az Aantant szigeteket

Páris, november 3. (RTI.) Svédország elfogadta az Aantant-szigetek semlegesítéséről szóló egyezményt. Ennek értelmében a szigetek semmiféle katonai operációk bázisul fel nem használhatók, semmiféle katonai célok és katonai berendezések szolgálatába nem állíthatók.

Kisenev

— Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától —

II.

Ilmska 30

Az oszlopok körül kis börzeféle lett, amióta az ukrán invázió nagy tömegekben indult meg. A teljesen szegények akiknek mindentük az Amerikába való utazás reménye és a dolgos két kezük, itt keresnek munkalehetőséget a máról-holnapra való megélhetéshez. Megható, hogy a polgári jómódhoz szokottak milyen szívesen vállalnak bármilyen munkát, de meghatóbb, hogy a kisenevi zsidók mennyire szívükön viselik a hontalanok sorsát. Aki csak teheti szállást ad, az új jövevényeknek és az első időben kosztal erősíti és bátorító szavakkal öket. Pedig egyébként az orosz zsidó nem vendégszerető és nem udvarias, de szíve, amely a jogfosztottság századaiban nem szűnt meg vérezni, odahajlik a szerencsétlen testvér felé.

A menekültek tanyája azonban nem itt van, hanem az Ilmska nevé nagy pácson, a zsidó város legtipikusabb helyén. Körök körül bódék, majdnem mindegyikben jóillatú dagadó kenyér, kerékformájú fonott kalács, kitűnő habos piskóta, tojáspercc. Sok laci-konyha-féle, ahol a kiválasztott halat vagy vágott húst pillanatok alatt készítik el az álló vendégnek. Palinkát ugyanott isznak evés előtt, hogy étvágyat, evés után, hogy jó emésztést csináljon. A térség közepén fuvaros-székerek, konfliktócsik, kis zsidó árusok viszik olcsó portékájukat. Nagy lármá és semmi szomorúság ezen a téren.

De az ukrán bizottság háza fordítottja ennek a gondtalanságnak.

Valami egyleti ház lehetett egykor, mert az egész első emelet egyetlen tágas, világos terem, amit most az ukrán menekültek ügyeit szolgáló irodákra osztottak föl. A sáros, szegény szagtól terhes udvarban rongyos, ványadt, éhségtől és félelemtől leromlott szervezett emberek, tétován néztek, rongyoskákba összehúzódozó. A kapun kis cedulákon ilyeneket olvasok:

Ich Rézl Szpavek sich Josef Karmol fin Odesz, S'iz foran far ihm a Briet auf Nikolajewske 77.

Josef Karmol számára a legjobb hír az, de vajon itt van-e Josef Karmol, vagy még túl a Dnyeszteren bujkál szegény, vagy elfogták odaát a határon, lehúzták a csizmáját, elvették három ingét, kenyérét, vagy vala melyik internáló táborban sanyilódik; ki tudja, ki tudja? . . .

Vagy nem egy család tragédiája sűrűsödik ebbe a néhány sorba:

Ich hat die heimlose, wer sze weiszt fin a szimisztre (család) Szurke Schneidermann fin Odesz, sie hat gewojat bei Zelig Bodrov, soll du aufechrabin.

Egy egész család bolygó boldogtalansága húzódik meg. e szavak mögött. Szurke Schneidermann, ha odesszai és Kisenevben volt, rövidesen nem tűntetett el a városból valami különösebb körülmény nélkül, mert a menekülteknek nincsen szabad költözködési joguk, a kivételes állapotok miatt is hatósági ellenőrzés alatt állanak.

A reliefek

Főnt, de már a széles vaslépcsőn, ami a bizottsági irodákhoz vezet az emeletre, valóságos életvezérlés a tolongás. Ha tíz lépcsőn föl felé jutott az ember, bizonyos, hogy legalább öten lesodródják. Azon a napon éppen a sziguranca tartózkodási engedélyeit osztották szét a menekültek között és sokan a reggeli óráktól kezdve állottak élen-szomjan egy helyen és ilyenkor nem egyszer csunya jelenetek játszódnak le. A fölbomlott idegeket a szerencsétlenség nem tudja lefékezni és ha a sorban állók valamelyike előre tolikodik, a többiek a kétségbeesés és elzántság vad brutalitásával vetik rá muguka.

Nézni is szívemarkoló volt, amit egy magas szikra fiatalaberen az eszelősök dühével táncoltak a sovány öklök. A padlóra

vágták, azután mint ártalmas férgőt tiporták a boldogtalant, míg a rácsok mögött elő nem kerültek a komité alkalmazottjai és a félholtra vert embert magukhoz vitték és vízzel fellecsolták.

A terem falai a plafonig tele hirdetésekkel. „Der Tuetsiner Relief hat a Zumsammenfuhr, Montag, Mittwoch, Freitag — Der Boguslader Relief is offen jeden Donerstag, die Heimlose werden gebeten, zu kimen wagen a wichtige Besprechung.“

Relief. Ezt a szót már az amerikai zsargonból vették kölcsön. Ezuttal fölsegélyezési önkormányzatot jelent. Az ukrán bizottság ugyanis a segélyezési akció megszervezésekor súlyt helyezett arra, hogy az egyes ukrán városokból való hontalanok külön önálló szervezet fölött rendelkezzenek. Ez sok szempontból üdvös intézkedés lett, bár eredetileg tisztára az volt a célja, hogy a menekültek soraiból kizavarják a szédelőket. Gyakran megtörtént a beözönlés első idájában, hogy hivatásos koldusok és szélhámosok beforakodtak a menekültek közé és a helyi viszonyokkal ismeretlen hontalanokat egészen kifosztották. A városi reliefek azonban leigazoltatták bizottságok útján a jelentkezőket, akik csak igazolás után kapnak a hatóságoktól tartózkodási engedélyt. Tagjai a bizottságoknak azok a menekültek, akiknek otthon is tekintélyük volt vagy vagyonuk, vagy tudományuk révén voltak közbecsülés tárgyai.

Több relief héberül hirdet, így a fastowi és az odesszai is, ami annak a jele, hogy a városokban a nemzeti mozgalom mélyen járó magvető munkát végeztek. Azok a hontalanok, akik hazuról tudnak héberül, itt a vigasztalan emigrációban is fejlesztik a Biblia nyelvét és egymással való érintkezésben a hébert hasznájják.

A peremolcsik beszél

Nem mindjárt kerestem föl a komité tisztviselőit, előbb a nagyteremben tartózkodók között ismerkedtem.

Egy tizenégy év körüli fiút szólítottam meg; a homlokára, a nagy szeméire hosszú életek viszontagságának bélyegét ütötte a néhány hónapig bolyongás, amely Kisenevben egyelőre lezárult. Nagyon kurtaszavú gyerek volt, csöndes, magába merlyedő, tisztalelkű, mint azok a chaszid-böckerok, akiket Juda Leb Perec rajzolt meg. Csak annyit lehetett kihozni belőle, hogy apját és anyját Machnow banditái lemészárolták, két testvéréről mit sem tud, a húgával, aki tavaly készült a kievi orvosegyetemre medikának, valahogy ideverődtek. Most egy művirággyárban dolgoznak és együtt keresnek papjában nyegvenhat leit. Meghívtam ebédre; a meghívást nem fogadta el.

Sokkal közlékenyebb volt egy idősebb munkás, aki bő részletességgel mondotta el idejútásának odisszeját. Leült, maga mellett letisztította a padot és megkért, üljek le mellette. És így kezdte:

— Én — tudja testvér — peremolcsik (malommunkás) voltam Bukiban, Umanskijev tartományban. Hét száz szorgalmas, többnyire zsidó munkás-család lakott a városokban; a zsidók együtt laktak, de azért békességben, barátságban éltek az oroszokkal. Tavaly őszkor egy este hirt kapunk menekültektől, hogy Machnow bandái jönnek, a város erdejében tanyáznak még, de talán már körül is zárták, a zsidók meneküljenek, ha tudnak. Mi zsidók tudtuk, hogy ki ez a Machnow. Kimentünk többen az erdőbe kikémlélni az esetet, mások a városban mentek házról-házra, hogy készüldésre figyelmeztessék a zsidókat. Vagy szökjenek a városból, vagy rejtőzzenek el. Sok jószívű orosz is előkészítettünk a vérengzésre, ezek azonnal magukhoz vettek apró gyerekeket, elbújtattak öreg zsidókat, de nem lehetett ezt úgy csinálni, hogy föl ne tűnjön a fekete oroszoknak, mert olyanok is voltak a városban, tehát csak néhányat a zsidók közül lehetett biztonságba helyezni.

Kémeink visszajöttek és jelentették, hogy itt a veszedelem, az erdő körül van kerítve, mindenfelé tábori tűz mellett virrasztanak a banditák. Ilyenkor mindenki megérzi, hogy templomba kell mennie imádkozni az életeért vagy a családja életeért. Vidut kell mondania, mert meglehet, hogy utolsó óráit éli az ember és ilyenkor a léleknek tisztának kell lennie, mert a Legmagasabb elé jön, királyok királya elé, aki a lélek tisztaságát követeli. Aki tudott a bekövetkezendőkről, az vagy elrejtőzik, vagy a templomba ment. A pap zsolotárokat mondott itt, a bujdosók hangosan utána ismételték, azután melverdéső vezeklő imát. Sírva mondták, én a közelben hallottam egy pincében, két hátyám is az imádkozók között volt, a hangjukat tisztán kihallottam a többiek hangja közül. Most is a fülemben zug, amit mondták:

„Elöhénu vélohé avoténu, gova lefonecho teilatenu val tiszalém mitchinotenu.“ (Istenünk, őseink istene, engedd magadhoz imáinkat és ne fordulj el könyörgésűktől.)

Az öreg szünetet tartott, összeresztent, fejét tenyerébe fogta, néhány pillanatig nem jutott szóhoz. Aztán folytatta:

— Hajnalkor, mindenki vissza akart térni otthonába, amikor Machnow banditái megjelentek a városban. Elöl az egyik zsvány lóbaton vitte a fekete zászlót. A zászló közepén fehér betűkkel ez állott: „Halál a zsidókra!“ A piac közepén megállottak. Az egyik zsidót megállították és megkérdezték tőle, honnan jön. A zsidó megmondta, hogy a templomból. A zsvány ráparancsolt, vezesse őket a zsinagógába. A zsidó vezette, de aki zsidó az utcán volt, annak vissza kellett térnie a templomba. Kétszázán jutottak ilyen módon a vesztőhelyre, mert Machnow megparancsolta a banditáknak, hogy a templom minden ajtaját zárják el, a templomot pedig négy oldalról gyűjték föl. Egy lélek elve nem menekült innen — mondotta a peremolcsik elhalón — két testvérem is bennégett. De ezzel még nem végeztek a zsidókkal. Dél előtt fosztogattak nálunk és a jónóru oroszoknál, deután néhány ór kivételével aludtak és este újra gyilkolni mentek. Három gyermekemet orosz munkásoknál helyeztem el, én pedig éjjel kiszöktem a városból. Hat napig úgy éltem és úgy élelmeztem a gyerekeket, hogy éjszaka kalarábét vittem nekik a földökről, nappal pedig egy szakmakaiban rejtőzködtem. Vegre Machnowék kitakarodtak a városból, de nekem már nem volt ott keresni valóm. Lakásomat kifosztották, a malmot porig leégették. A zsidók közül aki meg nem szökött, mindenkit, öreget, gyermeket, nőt lemészároltak. Bukiban egyetlen zsidó nem él, kifirtották őket.

Az öreg hangja itt elcsuklott. Azután már nem is tudott részletesebben beszélni. Csak elmondta, hogy Umanban, Zwengorodkában, Boguslavban élt hosszabb rövidebb ideig, míg a bandák ide, a délfelé fekvő vidékre is leereszkedtek és nagy szerencsével átjutott a Dnyeszteren.

Szabó Imre.

Osztrák tiltakozás a nyugat-magyarországi felkelők garázdálkodása ellen

Bécs, november 3. (RTI.) Az osztrák kormány szerdén délelőtt a Bécsben tartózkodó antantmisszióknak demarschot nyújtott át, melyben tiltakozik ellene, hogy a szövetségesek eltűrik Nyugatmagyarországon a felkelők garázdálkodását. A demarschban az osztrák kormány követeli a felkelő csapatok azonnali lefegyverezését és garanciákat kíván a soproni népszavazás nyugodt lefolyására.

Csehszlovákia hozzájárul a velencei egyezményhez

Róma, november 3. (RTI.) A csehszlovák követség kormányán nevében közölte a külügyminiszterrel, hogy Csehszlovákia hozzájárul a velencei egyezményhez.

Lemondott a porosz kormány

Berlin, november 3. (RTI.) A porosz kormány lemondott. Lemondásának oka az, hogy a demokraták kiváltak a birodalmi kormányból.

A prefektus felszólította báró Jósikát, hogy mondjon le

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Hetek óta foglalkoztatja Románia közvéleményét és sajtóját a báró Jósika-affér, amelynek következménye a Magyar Szövetség működésének a felfüggesztése lett. A betiltás hivatalos okául azt jelentették, hogy a Magyar Szövetség nem terjesztette be az alapszabályait. Ennek utólagos pótlására báró Jósika Samu felkereste Tanasescu belügyi államtitkárát és megkérte, hívjon össze egy ankétot az ügy végleges elintézésére. A tanácskozáson az államtitkár és a Magyar Szövetség elnökén kívül Metes prefektusnak kellett volna részt vennie, de a prefektus — ugylátszik — nem volt hajlandó az ankétot megjelenni s így tegnap báró Jósika kereste fel Metes prefektust a hivatalában. A Magyar Szövetség elnöke majdnem egy óra hosszat tárgyalt a prefektussal, aki az Uj Kelet munkatársának a következőket mondotta az érdekes látogatásról:

— Jósika báró a Magyar Szövetség alapszabályait hozta magával és ezzel kapcsolatban ismertette velem a Szövetség alapszabályait. Többször hangzott, hogy ugy a Szövetség, mint az ő programja a román nemzethez való közlekedés. Én is azt hittem eleinte, válszoltam báró Jósikának, hogy a Magyar Szövetség megértés politikáját fogja folytatni, de sajnálattal kell megállapítanom, hogy csalódtam. Azután

nyíltan felszólítottam báró Jósikát, hogy mondjon le az elnökségről

Nem tartom ugyanis helyesnek most a kertelés. Öszintén és a kellő formában tudtára adtam báró urnak, hogy a Magyar Szövetség jelenlegi vezetősége nem képviseli Erdély magyarságát, amely a mérsékelt politika híve. Jósika báró erre azt felelte, hogy le fog mondani, de várja a közgyűlést. Amint hallom, rövidesen össze is áll valami bizottság, de hogy az közgyűlés lesz-e, nem tudom.

— Beszélgetésünk folyamán természetesen szóba került az a bizonyos meghívó is. Jósika báró módosította előbbi állítását. Kiderült, — mondotta — hogy csakugyan nem névjegyen hívták meg az operába. Déliben, amikor hazament, látott az asztalon egy ceruzával teleirt papírdarabot. Amint utólag megtudta, a titkára több ízben kereste és mivel nem találta otthon, átadta meghívásomat a komornyiknak, aki azt lejegyezte. Egyszóval, igyekezett menteni az eljárását. Majd ismét arra terelődött a szó, hogy a magyar kisebbség érdekében mas vezetőségnek kell a Szövetség élére kerülnie. Báró Jósika erre azt jelentette ki, hogy a Szövetség vezetőségében van egy pár megbabolázhatatlan ember, azok vezetik heytelen mederbe a magyarság politikáját. „Olyan ez — mondotta a báró — mint a szeker, amelyet fiatal csikók szilajsága elragad az országutóról és nem engedik magukat fékezni.” Ki kell őket fogni a kocsiból, feleltem erre. Akkor nagyon kevesen maradtunk, mondotta báró Jósika. Sokkal egészségesebb lesz a Magyar Szövetség fejlődése, volt az én válaszom, ha kevés, de araváló emberek fogják vezetni, akik lassan bár, de biztos alapon és becsületes munkával fogják a kitűzött célt elérni.

— En nem szólhatok bele a szervezet belső ügyébe. Nincs jogom elbírní, hogy kiket válasszanak meg a Szövetség élére, de kifejtettem báró Jósikának az én régi álláspontomat, hogy olyan vezetőség, amely nélkülözni a magyarság széles rétegeinek a bizalmát s amelynek a politikája nem fedi az egész magyar kisebbség nézetét, egyáltalán nem fog a Szövetség fejlődésének használni.

— Most már véglegesen be kell fejezni az ügyet. Jósika báró is azt akarja s kérte jóindulatomat a kérdés kezelésénél. Valószínű, hogy ebben az ügyben személyesen lentazom Bukarestbe, hogy a kormánytól, de elsősorban Gróza és Goga miniszterekkel a továbbiakat megbeszéljem.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség	877
Kiadóhivatal	844
Zs. N. Sz.	558

Román a hétkarú és a nyolckarú menóráról

(Weiszburg Chajimnak, aki egyedül rokonom és ő is csak rokonom.)

*Tik-tak, lelkemben él egy óra,
S ahányzor es éjféltre gondol,
Kisértetek táncolnak bennem,
Fájón, keservesen, bolondul.*

*Ily lélekjárás percén volt az,
Mikor éjfélű ütött az óra,
Hogy pörbe szállt a hétkarúval
A nyolckarú arany menóra.*

*A lelkemben szállottak pörbe
Mert mindakettő bennem égett
És én, véremmel hallva szótát
Figyeltem a pörös beszédet.*

*Mert két menóránk van minékünk:
A hétkarúról ír a Tóra,
De hős Makkábi emlékére
Nyolckarral ég az új menóra.*

*S a nyolckarú lobogva szállott:
„Igen, talán, hogy voltál egyszer,
De most lomtárba hét karoddal
Avult, halott, oltári kegyeser.”*

*„Kihúnyt a hét-tűz, isten lángja,
Bélő omolt a messi ködöbe,
De ég, sugárzik és világít
Az én nyolc lángom, mindörökkre.*

*Mert nyolc tüzemben multak égnek,
Makkábeus szabadságharcok,
S lángomban, multból a jelenbe
Földmádságok hangja harsog.*

*„Te régen rom vagy: Isten romja
S a rom, rom akkor is, ha szent rom,
De égek én, s vagyok Júdának
Múlt és jövő, a tűz, s a templom.”*

*S a hétkarú aranymenóra
Lelkemben bis tűzekkel állott
És szállt: „Testvér, ha én kihúnyok,
Nyolc-láng, az néked is haldiód.*

*„Mert nyolc tüzed, hét lángom nélkül
Sosem lett volna, s most so lenne
S nyolc-tűz, csak addig tud nyolc lenni,
Amíg a hét is lángol benne.”*

*Tik-tak, lelkemben él egy óra
S ahányzor es éjféltre gondol,
Kisértetek táncolnak bennem,
Fájón, keservesen, bolondul.*

Gishalay János.

— A hadügyminiszter a Bánátban. Temesvárról jelentik: Rasoanu tábornok, hadügyminiszter ma reggel Aradon keresztül Temesvárra érkezett. A pályaudvaron Gavanescu tábornok fogadta. A hadügyminiszter megtekintette a kaszárnyákat és holnap Aradra utazik.

— Lefoglalták a magyar futárpostát. Budapestről jelentik: A magyar folyamhajózási társaság „József főherceg” nevű hajóját Pozsony mellett a csehek feltartóztatták és a magyar kormány külügyi futárjának iratait elkobozták. A futárposta lefoglalása miatt a magyar kormány erélyes tiltakozó jegyzéket intézett a budapesti csehszlovák követség és utasította prágai követét, fejezze ki ott is tiltakozását. A magyar kormány a nagyantant budapesti képviselőit és értesítette az esetről.

— A Simplon újból Magyarországon át közlekedik. Bukarestből jelentik: A Simplon nemzetközi expressz-vonat újból Magyarországon keresztül közlekedik.

— Román-szerb vasuti megegyezés. Bukarestből jelentik: A közlekedésügyi miniszter és Szerbia között megállapodás jött létre, hogy Jugoszlávián és Olaszországon keresztül lehessen Magyarország megkerülésével Franciaországba utazni.

— Román delegáció a berni internacionális vasuti konferencián. Bukarestből jelentik: A berni nemzetközi vasuti konferenciára kiküldött román delegáció tegnap utnak indult. A küldöttség tagjai Nitzescu, a forgalmi osztály igazgatója, Capastoi a kereskedelmi osztály aligazgatója és Coran kolozsvári k. rületi igazgató.

— A külföldön tanuló diákok valakédevezményét beszüntették. Bukarestből jelentik: Titulescu pénzügyminiszter rendeletet adott ki, hogy a külföldön tanuló egyetemi hallgatóknak nem adható valutáris kedvezmény. Csak azok kaphatnak kedvezményt, akik olyan szakokon tanulnak, melyek Romániában nincsenek.

— Az árakba kell beszámítani a forgalmi- és a luxusadót. Az Uj Kelet megírta, hogy a pénzügyminisztérium a forgalmi- és a luxusadót az árakba való beszámítását rendelte el. Ezt a rendeletet még nem hajtották mindenütt végre, ezért a kolozsvári pénzügyigazgatóság elhatározta, hogy az adók elszámolásának ellenőrzését, saját hatáskörében, a napokban megkezdi.

— Windischgraetz herceget internálták. Bécsből jelentik, hogy Windischgraez herceget ma Pozsonyba szállították, ahol internálták.

— A v. t. német kancellár memoárjai. Berlinből jelentik: Tegnap jelent meg Bethmann lweg volt német kancellár emlékirata amely rendkívüli szenzációt keltett. Az emlékirat a háború elvesztéséért Lude ndorff tábornokot okolja.

— A Haggibbor táncestélyei. A Haggibbor vigalmi bizottsága elhatározta, hogy minden szombaton táncestélyt rendez. A táncestélyeken a Haggibbor tagjai is hozzátartozói vehetnek részt. November 5-én, szombaton a táncestélyt 9 órakor tartják meg az egyesület klubhelyiségében Str. Avram Jancu (volt Petőfi-u.) 18. sz.

— Elgázolta a vonat. Tegnap éjszaka Kolozsvár határában a Bukarestből jövő személyvonat elgázolta Fodor János parasztagdát. Súlyos sérüléseket szenvedett és még a helyszínen meghalt. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy megállapítsa, kit terhel a felelősség Fodor haláláért.

— Elítélt telefonkiszasszonyok Budapestről jelentik: A polgári bíróság több napos tárgyalás után meghozta ítéletét ama telefonkiszasszonyok ügyében, akik az októberi forradalom idején több igen fontos kormánybeszélgetést adtak tudomására a forradalmároknak. A bíróság Román Margitot nyolc, Krucska Margitot és Tanhauser Tivadarnét három, Pálmai Erzsébetet pedig szintén 8 hónapi fogházra és hivatalvesztésre ítélte.

— Nemzeti gyász? Budapestről jelentik: A belügyminisztérium leiratban utasította a rendőrható-ágokat, hogy november negyedikétől számítva 8 napig semilyen mulatságot ne engedélyezzen. Ez idő alatt a színházak, mozik nem tarthatnak előadást, a kávéházakban pedig tilos a zenező. — Törjük a fejünket, mi ez? Nemzeti gyász? Talán mert a Habsburgokat detronizálni kellett? Képtelenség. Ekkora bor-nírtaságot Horthyéktól sem tételezünk fel. Akkor hát mit jelent a rejtélyes leirat?

— Vonatösszeütközés. Bukarestből jelentik: Tegnap reggel 8 órakor Tigina közelében a 3610. számú személyvonat összeütközött egy tehervonattal. A vasuti katasztrófának hat halottja és több súlyos sebesültje van. Az összeütközés a személyvonat vezetőjének a hibájából történt.

— **Gyászstentimentum Mircea herceg emlékére.** Bukarestből jelentik: Ma reggel a kotroceni templomban Te-Deum volt az elhalt Mircea herceg emlékére. A misén jelen volt a királyi család több tagja. A misét Miron Christea metropolita vezette. A királyi család és publikum virágot szórtak az utra és a temetési helyre.

— **A kolozsvári sakkverseny.** A kolozsvári sakkverseny befejezés felé közeledik. A verseny érthetően napról-napra izgalmasabb és különösen a díjaspirácók mérkőzéseit kíséri lázas érdeklődés. Tegnap a Gabel-Gheorghiu játszma volt a legfontosabb a helyezésekre nézve. Gheorghiu dr. kitérően játszott és anyagi előnyre tett szert, később könnyelműen kiadta kezéből a győzelmet, majd a holtbiztos remist szalasztotta el, értékes nyert egységhez juttatva ellenfelét. A többi játszma is a favoritok győzelmével végződött, amennyiben Mátrai, Gaerassim és Kirscher nyert egységhez jutottak Dán, Logothetti és Kempelennel szemben. A verseny állása jelenleg a következő: Mendelsohn 9 (1), Mátrai 9, Gabel 8 (2), Gherasim 8 (1), dr. Neumann 6 1/2 (2), dr. Boila 5 (1), Aasztalos 4 1/2 (1), Gheorghiu 4 (1), Kirscher 4, Kempelen 3, Logothetti 2 1/2, Jeremia 2 (2), Mathias 2, Dán 1 1/2. Ma kerül eldöntésre a Mendelsohn-Gabel-féle játszma, amely valószínűleg megdönti a bajnokság kérdését is. E szenzációs játszma iránt óriási érdeklődés mutatkozik.

— **Nincs Igazság.** Eddig volt. Csizmadia Sándor szerkesztette. Amióta levágták a kételről, nem az Igazságot, hanem Csizmadia, az Igazságnak is kezdett rosszul menni. Akasztott ember kötele pedig rendszerint szerencsét szokott hozni, de Csizmadia, a pech kötele volt. Nem az volt a pech, hogy öt levágták róla, de, hogy az Igazság alól rugták ki a számolyt. Az Igazság, így nagy I-vel csak valamivel volt kisebb, mint a kis ível írott, mert kurzuslap volt az istenadta, amit Csizmadia Sándor elvált, volt népbiztos és volt kurzusállamtár szerkesztett. Róla énekeltek magyar földön a régi bánatos strófat, hogy „boldogtalan az az anya, kinek fia Csizmadia.” Valóban nem lehetett tudni, melyik órába esik bele egy miniszteri csizvestábla. Bizony Csizmadia mester nagyon ragadós politikus volt. Ugy oda ragadt minden eddigi rezsimhez, hogy dikicselet kellett levakarni. Az ő igazsága: jobb ma egy veréb, mint holnap egy veréb és az Igazság is közelebb volt Hájjasákhhoz, mint Jeruzsálemhez. De az igazság végre is eljut mindentű, lejutott az Igazságra is. Nincs Igazság, de Csizmadia Sándor láthatja, hogy igazság, az van. Igaz, hogy erre nem lehet előfizetőket gyűjteni és nem lehet puszta kapni a kurzustól.

— **Nagy vihar a Fekete-tengeren.** Konstanzból jelentik: A Fekete-tengeren igen nagy vihar dühög. A kereskedelmi és személyszállító hajók nem indulhatnak a kikötőből. A nyílt tengeren levő hajók szikratávirat útján riadót jeleztek, de nem lehetett segítségükre indulni.

— **Gépfegyveres kereskedelmi küldöttség.** Milánóból jelentik: Szovjet-oroszország kereskedelmi küldöttsége, miután Rómában letárgyalta az olasz-orosz kereskedelmi szerződés, repülőgépen elindult Oroszország felé. A gép Telumon mellett lezuhant, két utasa meghalt, az életbenmaradottakat letartóztatták, mivel a repülőgépen gépfegyvert és bombákat találtak.

— **A Simponnal nem lehet Magyarországra utazni.** A belgrádi közlekedésiügyi minisztériumnak a CFF. vezérigazgatóságához küldött értesítése szerint a Simpon ezután Zentán fog áthaladni és így Jugoszláviából közvetlenül ér Romániába. A Simponnal tehát egyelőre Magyarországra nem lehet utazni.

— **Huszmillióval büntették a nagyváradi Hitelbankot valutacsempészés miatt.** Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter elrendelte a nagyváradi Hitelbanknak, hogy ez 20 millió leit fizessen az államnak, mert annak idején 40 millió koronát csempészés útján hozott be az országba.

— **Megszűnt vegyesvonat.** A kolozsvári üzletvezetőség tegnap megszüntette a máramarosvizet—visóvígolyi 1040—1048. számú vegyesvonat közlekedését.

— **Tűzvész pusztított Brailában.** Bukarestből jelentik: Brailában az elmúlt éjjel nagy tűzvész pusztított, amely elhamvasztotta a Petersburg-szállót, több más épülettel. A kár több egymilliónál.

— **Anarchista merénylet a lisszaboni amerikai konzul ellen.** Párisból jelentik, hogy a lisszaboni amerikai konzul ellen bombamerényletet akartak elkövetni. A konzul háza előtt papírba csomagolt bombát helyeztek el, de a robbanás csak anyagi kárt okozott, emberéletben nem esett kár, mert a csak a konzul távozása után explodált. A robbanás helyszínén egy papírseleket találtak, melyben bejelentik, hogy a merényletet az Amerikában kivézt olasz anarchisták megbosszulására követik el.

— **A Napkelet új száma.** A Napkelet november elsejei száma első közleménye Gieswein Sándor tollából való. Az ismert békebarát és a magyar progresszív politikának ez a lelkes papja a népszövetség feladatáról ír nagyon értékes sorokat. Az íróról Benjamin Herman festő készített finom ceruzarajzot, amit a Napkelet a cikk után közöl. Kaczér Illés mély gondolatokat rejtő meséje „Mit látott Ranofru Nincstovább országban?” a füzet irodalmi díze. Az író először érzékelteti magyar mesében azt a Halált, aki természeti törvény alapján emberre nézve is megnyugtatón látja el dolgát. „Aki nincstovább elé érkezett — mondja a mese — ezt Muszaj kikergeti a nagy fekete kapu, Senki mester pedig senkiszitit az füvegfestéssel. A nagy kicsi lesz, a kicsi pedig egyforma a naggyal. Nincs gazdag és nincs szegény, nincs piros és nincs halvány, nincs sánta, pupos és dalia Senki mester mindenkit egyformára senkiszitit. Aki egy napos volt egyszerre olyan lesz, mintha száz éves volna s a száz éves vén elveszti a vénéget. A parancsolás ráncsi és az engedelmesség rendőli egyaránt elsimulnak Senki mester füvegfestéke alatt. A nagy és hosszú nevetek is elvesztik az emberek, itt mindenki senkistestvére a másikkal, senki népe Nincs-királynak.” A halál fejét vaskorona díszíti, szögekkel és láncokkal, azok a természet törvényei és annak neki is engedelmeknek kell. — Paál Árpád kitűnő tanulmányt írt a székyei és magyar fajrólelterjedt fogalomzavarról, Kereszturi Sándor a modern román lírikusokat ismerteti, Sipos Domokos novellát, Finta Zoltán verseket írt. Regény, kritika és tartalmas jegyzetek színesítik a nívós folyóiratot.

— **Kéjgyilkosság a fővárosban.** Bukarestből jelentik: A fővárosi rendőrség kéjgyilkosságot fedezett fel. A gyilkos magasabb körökből származó férfi lehet, akinek a nevét a rendőrség egyelőre titokban tartja.

— **Rendőrségi hírek.** Péterdi Dénes Calea Victoriei 143. számú lakos kisebb lopásról tett bejelentést. — Kőzelei János Fellegvári-ut 28. számú lakos kisebb lopásról tett bejelentést. — A Kolozsvár Városi Faraktár felügyelőse panaszt emelt ismeretlen tettesek ellen, akik a kátrák anyagát hosszabb idő óta dezsmálják.

Amerika kész javaslatot terjeszt a leszerelési konferencia elé

Washington, november 2. (RTI.) A leszerelési konferencia amerikai delegációja elhatározta, hogy kész javaslatot terjeszt a konferencia elé. Ezzel is dokumentálja az Egyesült Államok leszerelési készségét.

„Volt idő Angliában, amikor újjal mutattak arra a férfire, aki nem viselte a menetszázadok khaki-ruháját; eljött az idő, amikor újjal fognak mutatni arra a zsidóra, aki elzárta szívét népe ügyével szemben. (Chaim Weizmann. Londoni konferenciai Keren-Hajjoszód-vita.)

Olasz-orosz gazdasági megegyezés

Róma, november 3. (RTI.) Della Toretta és Brombszky, a szovjetkormány megbízottja, a jövő héten írják alá az olasz-orosz gazdasági egyezményt.

A francia szocialisták választási koalíciója

Páris, november 2. (RTI.) A francia méréséket szocialisták elhatározták, hogy a választásokon a baloldali polgári pártokkal koalícióba lépnek.

A kiadóhivatal közleménye: Tisztelettel kérjük helyi és vidéki t. előfizetőinket, hogy a lap késedelmes kézbesítését kiadóhivatalunknál jelentésék be, hogy a gyors és pontos kézbesítés iránt intézkedhessünk.

KOZGAZDASAG

A birtokok felbecsülése a csatolt területeken

Kiegészítő rendelkezés az egyenes adókról

A pénzügyminiszter, mint Bukarestből jelentik, a csatolt területek földbecsléseire vonatkozólag pótlólag a következőket rendelte el:

Azokban a helységeken, amelyekben szabályszerűen vezetnek katasztert, a be nem épített ingatlanok osztályozási táblázatát nem kell kifüggeszteni. A törvény követelményeinek megfelel, ha holdankénti értéktáblázatot függesztenek ki és ha ezt megemlítik az elnevezésről, osztályozásról és a hektáronkénti jövedelem megállapításáról szóló jegyzőkönyvben.

A községi előjárások mégis kötelesek tíz napon belül a kataszteri ívek alapján olyan táblázatot készíteni és nyilvánosságra hozni, melyek felsorolják az összes lakosok földjeinek kiterjedését és a jövedelmét. A felebbezési határidő ennek a jegyzőkönyvnek kifüggesztési napjától számít.

Az épületek értékéről és jövedelméről szóló becserétek-jegyzékeket minden esetben ki kell függeszteni.

A rendelet további része a régi királysági föld- és házbecslésekre vonatkozik.

A Sfatul Negustoresc kolozsvári fiókjának felavatása.

A Sfatul Negustoresc kolozsvári otthonának felavatását november 6-án délelőtt 10 órakor tartják meg str. Juliu Maniu 1. sz. alatti I. emeleten. A meghívókat a vezetőség már szétküldötte.

Olaszország a gazdasági csőd felé halad. Rómából jelentik, hogy Giolitti politikai beszédet tartott, amelyben többek között a következőket mondotta: Itáliában a pénz értékétel nedése annyira haladt, hogy névértékének csak hatodát éri. Az állam évi deficitje hatmilliárd. Ez az állapot az államcsödhöz vezet.

Román német kereskedelmi bíróság. Bukarestből jelentik, hogy az ipari- és kereskedelmi miniszter interveniált a külügyminiszternél egy német román kereskedelmi bíróság felállítására ügyében, amely a román és német iparosok közti vitás ügyekben döntsön. A külügyminiszter a versaillesi békeszerződés rendelkezései értelmében megette a szükséges intézkedéseket és megegyezett a német kormányral a bíróság felállítására nézve. A bíróság román tagja Antonade táblai bíró, elnöke Sjoeburg svéd delegátus lett.

Nehézségek a Banca Natlonei ügyében. Bukarestből írják, hogy a Banca Natlonei ügyében folytatott szanálási tárgyalások megfeneklettek. Ennek oka az, hogy a bank egy külföldi pénzcsoportnak nagyobb összegű csekket bocsátott ki frankban és a lei folytonos áresése miatt ez állandóan nagyobb veszteségeket jelent, amelyekkel szemben a bank aktíváival nem lehet diszponálni. A szanálási kísérlet meghiusulásának híre depriáló hatást keltett a pénzpiacra és a bank részvényei újból jelentékenyen estek.

Amerikai tőke Németországban.
Berlini jelentés szerint amerikai pénzemberek Wanderlip amerikai bankár vezetésével egymilliárd alaptőkéjű nagy bankot akarnak létesíteni, amelynek főüzemága a kiviteli kereskedelemnél a valuta ingadozásokból eredő károk biztosítása lesz.

Valutapiac:

Páris, nov. 3. A lei árfolyama 8¼ centimes.
Bécs, nov. 3. Lei 28-50, dinár 5600—, dollár 4520—, belga frank —, francia frank 333—, svájci frank 838—, holland forint —, dán korona —, jugoszláv korona —, norvég korona —, svéd korona —, szokol 43.25, magyar korona 580—, leva —, lira 182—, márka 24.37, lengyel márka 138—, font sterling 17700, rubel —
Prága, november 3. Lei 62—, dinár 12.376, márka 55—, leva 59.75, svájci frank 1832-50, norvég korona 1392-53, dán korona 1963—, svéd korona 2873—, lira 286—, francia frank 785-50, font sterling 399—, dollár 101-25, osztr. kor. 207¼, holl. for. 3473, belga frank —, lengyel márka 267-50, magyar kor. 1260—

Berlin, nov. 3. Bukarest 118—, Amsterdam 6543-45, Brüsszel —, Kristiania 2627-45, Kopenhága 3265—, Stokholm 2546-45, Helsingfors —, Róma 776-70, London 750 70, Newyork 191-55, Páris 1413-53, Zürich 3576-40, Madrid —, Bécs 798—, Prága 180-80, Budapest 2292.

Zürich, nov. 3. Bukarest 345—, Berlin 285—, Amsterdam —, Newyork 541—, London 2119—, Páris 3980—, Miláno 2185—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stocholm —, Kristiania —, Madrid —, Prága 510—, Budapest 187-50, Zágráb 180—, Buenosayres —, Varsó 15—, Bécs 25—, osztr. leb. kor. 15—

Budapest, nov. 3. Lei 535—, napoleon 2470—, font sterling 3300—, leva —, dollár 805—, francia frank 6300—, márka 469—, lira 3800—, osztr. kor. 19.50—, rubel —, szokol 781—, svájci frank 151—, dinár 1000—, lengyel márka 90—

Felhívás!

Felzáróljuk az alant megnevezett urakat, valamint mindazokat, kiknél „Haggibbor Sport-pálya R.-T. Alakulóban” részvényjegyzési felhívás van, hogy azokkal folyó hó 5-én, szombaton este 8—9 óra között kvetlen jelenjenek meg a Haggibbor irodájában str. Avram Jancu (Petőfi u.) 18. szám alatt.

Cluj, 1921. november 4.

Gazdasági bizottság.

Dr. Erős Vilmos, Weissburg Chaim, Eliás Mór, Hajnal Győző, Lusztig Gyula, dr. Krómer Armin, Székely Béla, Léb Ödön, Bíró Jenő, Reményi László, Braun Mór, Rosenberg Márton, Virág Márton, Buchwald Béla, Bíró Mór, Moskovitz Andor, Eliás Vilmos, Eliás Dezso, Salamon H., Keszler József, Bornstein József, Imre Lajos, Wittmann J., Glück Ernő, Jakab Manó, Czódik Jenő, László Jenő, Hermann Zs., Schwarz Miksa, Szatmári Mór, Baumzweig Manó, Szatmári László, Janovitz Károly, Kalmár József, dr. Tischler Béla, Jakóbi Dezso, dr. Blumenfeld Sándor, Danziger Zsigmond, Gottlieb József, dr. Hirsch Dezso, Stotter Aladár, Fedor József, dr. Goldner Mihály, Adler Zsigmond, dr. Antal Márk, dr. Fischer Tivadar, dr. nagyköv. Tischler Bémer, dr. Fischer József, dr. Spitzer József, Gottlieb József, Mauthner Ferenc, Beragi Manyiért, Reichenberger Aladár, dr. Geréb József, dr. Antal Márk.

SZÍNHÁZ

MAGYAR SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Péntek: A kiket fölvet a pénz. (Ujdonság, 20-odszor. Rendes helyarákkal. Napibérlet 40. sz. D.)
Szombat: Csárdáskirálynő. (Aggházi Melinda második föllépése és Örvös Géza vendégjátékával. Rendes helyarákkal. Napibérlet 41. szám. A.)
Vasárnap d. u.: Vasgyáros. (Szentgyörgyi István föllépésével. Olcsó helyarákkal.)
Vasárnap este: Kis kadét. (Rendes helyarákkal. Napibérlet 42. sz. B.)
Hétfő: A kiket fölvet a pénz. (Ujdonság, 3-adszor. Rendes helyarákkal. Napibérlet 43. szám. C.)
Kedd: Othello. (Operapremier. Általános bérlet-szűnet. Operahelyarákkal.)
A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Színházi iroda hírei:

A negyvenéves asszony. Az ujdonságok rendjén a jövő hét folyamán egy világszerte óriási sikert aratott új dráma következik, melynek eredeti címe: Notre passion. Szerzői: R. Wachthausen és G. Renillard. Salgó Ernő fordította magyarra. A negyvenéves asszony címen, legutóbb Budapesten került színpadra. Az izgalmas eseményű dráma próbái nálunk is megkezdődtek már s a jövő hét derekára tervezik a Negyvenéves asszony bemutató előadását. — Verdi Othello-ját kedden este fogják bemutatni általános bérletszűnetben. Második előadása a jövő hét második felében lesz. — Két előadás lesz vasárnap a magyar színházban: délután fel 4 órakor a Vasgyáros kerül színpadra mérsékelt helyarákkal Poór Liliével, Baróti Erzsivel, Izsó Margittal, Laczkó Arankával, Hajnal Klárával, Szentgyörgyi Ágival, Tárayval, Oláh Ferencsel, Lengyel Vilmossal, Mihályfi-val a főszerepekben. Este fél nyolc órakor pedig Farkas Imre új operettjét, a Kis kadét-ot adják hatodszor. Aggházi Melinda második föllépése szombaton este lesz, amikor a Csárdáskirálynő címszerepét fogja játszani. Új lesz Stázi szerepében Sereg Marcsa is.

A mozgóképek műsora: Apolló-mozgó: Pénteken és szombaton végtelenül izgalmas cirkuszdráma. A cirkusz lángokban. Vasárnapot nagyszerű munkásdráma, a gyárak életéből: Ha megállanak a kerekek! — Egyetem-mozgó: Péntek, szombat, vasárnap, szinpopás, végtelenül érdekes mesejáték. A mesés Indiából. Főszerepben a szép és tehetséges Fern Andra. Bukarestben és Budapesten óriási tömegek ünnepezték e filmrekeket, riadó jötszéssel. — Uránia-mozgó: Pénteken, Az admirális leánya. Látványos dráma, tengeri fényképekkel, csatajelenetekkel. Főszerepben Maria Jacobini. Szombaton és vasárnap a budapesti Corwin-filmgyár remeke, a Száműzött, inexistó dráma, főszerepben Várkonyi Mihály és Mattyasovszky Ilona, hatalmas ilmszenzáció, mindenütt óriási sikert aratott.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Feladós szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. társaság.
Szerkesztőség: Calea Rea. Porzánáé (vált. Porzánáé Jászai-utca) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
Fiókkiadó: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9.
hivatal: Arad, Str. Alexandri 1.
Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Előfizetési ár: havonként 30 lei
Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 1-50 l.
Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint vessz fel a kiadóhivatal.

Néhány órai munkával

szép keresetre tehetnek szert ügyes, agilis fiatal emberek. Személyes jelentkezés kiadóhivatalunkba d. e. 8—10 óra közt

Ujrafoncsorozás!

PÉCHY ÉS TÁRSA
MODERN ÜVEGCISZOLÓ és TÜKRÁRUGYÁR
üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u) 20 sz. megkezdte
Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők.
MÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

Felhívás!

Steier Zoltáné, Calea Motilor 135. sz. a. levő üzletét átvettem s felhívom nevezett cég hitelezőit, hogy követelésüket dr. Horvát Jenő ügyvéd urnál, Calea Victoriei 34 szám alatt jelentsek be 8 napon belül. — Későbbi jelentkezők követeléseit nem veszem figyelembe.

Cluj, 1921. november 1.

Schwartz Samu

Cluj-Kolozsvári Izraelita Hitközség
83—1921. sz.

Pályázati hirdetmény

A kolozsvári izr. hitközség irodavezetői-litkári állásra pályázatot hirdet.
Pályázhatnak olyan egyének, akik a hitfelekezeti élet alapos ismerői és a hitközségi iroda önálló vezetésére képesek.
Pályázati kérvények kellően felszerelt okmány-másolatokkal f. évi dec. 15-ig nyújtandók be.
Fizetés megegyezés szerint.
A megválasztott 1 évi próbaidő után véglegesíttetni fog.
Hitoktatásra képesítettek előnyben részesülnek.
Cluj—Kolozsvár, 5682. marchesvan 2., 1921. nov. 3.
Az előjáráság.

Cigaretta hüvelyek

teljes kiárusítása végott

Aida, Riz Vezir és Nil

hüvelyeket 1000 darabot

30 leiért adom, amig

:- a készlet tart :-

Simion Erdélyi simon

rövid, papir és norinbergi áruk raktára

CLUJ-KOLOZSVÁR

Strada Regina Maria No. 37.

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Dittmár-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.

Telefon 71

1921

Pontos és szolid kiszolgálás!

Fünytükrök gyártása!

1926

Függőlámpák, fali lámpák és mindenféle világítási cikkek.
Préselt üveg áruk
ornament tábla, ablaktápos valamint kristályfehér, csiszolt és festett üveg áruk és porcellán áruk raktáron vannak.
Kérjen árajánlatot **Komlós Testvérek** Oradea-Mare — Nagyvárad

Kezítések — Díszlámpák

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szö ára 1 lei. Vastagabb betűvel 2 lei.
Legnagyobb apróhirdetés ára 10 lei.

A szakma minden ágában jártas segédet azonnal felvesszünk. Auszländer ügykereskedés, Cluj—Kolozsvár.

Pedagógiumi hallgató német, magyar és héber tanítást elvállal esetleg előadását. Cim a kiadóban.

Teljes kóser ellátást adok havonta hétszáz leiert, fiatalembereknek. Honvéd-utca 14.

A világhírű Kerpel kávéfőző Kerpel szappan Kerpel Bébészappan Kerpel hintőpor kapható kicsinyben és nagyban

Rózsa nagydrogeriában Cluj—Kolozsvár, Piata Unirii 26 Mátyás kir. ház 1926

Beszárban jártas segéd felvettetik. „Keleti Aruház” Cal. Regele Ferdinand 110.

Jermás Zsigmond
szesz, rum, likőr és cognac gyára
Szalmár, Károlyi ház.

Zongorák:
rövid keresztűros, — pianinók, perzsa szőnyegek, antik butorok és porcellánokintányosan kerülnek eladásra

Sternberg régiószakoskodónál
ORADEA-MARE, SZT. LÁSZLÓ-TÉR 2

Spiegel József
bor, szeszkereskedelmi és ipari részvényszereség.
Sala-Mare (Szalmár).
Olcsó napi áron állandó nagy raktár. Elsősorú uralági bortegekben és szeszcs italokban. 943

Hegérkeretek a „HERCULES”
1284 cipőárházba Str. Reg. Ferd. 5
nagy választékban női- és férfi cipők

Tanítónak
15 éven felüli fiukat fizetéssel felvesz a Szura és Csontvágyár Részv. Társ. Cluj Calea Victoriei (v. Magyar-utca) 99.

Szilágyi Eleonora R.-T.
Ajánlja: likőr, rum különlegességeit. Elsősorú pezsgőt és borait. 1210 Szesz nagyraktár

DOMBRIA
2607-I
**POSZTÓ-
GYÁR**
készít és elad, vagy mosott gyapjúért kicserélt va édi „homes pune” elsőrendű ur- és női divatszöveteket Gyári raktár: Rudolf-ut 22

Csak egy utvezet az erdőhöz, erdőszegélyen aprócska házban
HIGIEA MOSDÓSZESZ
Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA” Készítő és Vegyesüzem Gyár 1265 CLUJ — KOLOZSVÁR

FRÄNKEL EMÁNUEL és KLEIN SÁMUEL
1196 kézműves nagykereskedése
Cluj, Piata Vt. Mihailu (v. Széch.-tér) 34 Dick-ház.

CUKORKA ÉS CSOKOLÁÉ RAKTÁR
LUSZTIG és NÜSSBAUMER Calea Regele Ferdinand No. 31
Szállítunk postán, utánvét mellett.

Paplan, matrác, ágynemű készen és rendelésre legolcsóbban
1228 **Stern-nél Cluj,**
Bocskay-utca 9. szám szerezhetők be

Felhívjuk a t. előfisetőink és elobarátaink figyelmét

! azon kellemes helyzetünkre, hogy olcsón és pontosan mindenféle nyomtatványok, üzleti könyvek, - meghívók, címkék, levélpapírok, névkártyák kiadóhivatalunkban megrendelhetők — Kívánatra árajánlattal rendelkezésre állunk :-

As Uj Kelet kiadóhivatala

Szörme bundákban — és különféle szörmékben nagy választék
Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben — vállalunk 1188
S. EISENSTÄDTER & Co.
szücs, — szörmeáruház
Cal. Vict. (v. Kossuth L.-u.) 2. Tel. 1-49

Ferenc József
keserűviz
1 láda (50 7) 10 üveg vételnél
nagyban
180' — lei

Kapható:

Segesváry és Társai cégnél
Cluj—Kolozsvár

Értesítés! Értesítés!
Engros és detail kereskedők
Megnyilt a
Marea
Casa Stock
olasz nagyáruház
Bucuresti,
Strada Buzesti 9.
(3 percre a Gara de Nordtól)
Mindennemű manufaktúr áruk, tiszta gyapju, félgyapju és gyapotszövetek fél és dupla szélességben. Mindentelö cipők, textil és ruházati cikkek
Erdély számára speciális árakat tart raktáron
Csakis kiváló minőségek konkurrenciamentes eredeti gyári áron

A Temesvári Gyapjúpar rt.
Kolozsvári fióküzletében:
Cal. Viktoriei (Kossuth Lajos u.) 24
eredeti gyári árakon kaphatók:
férfi- és női gyapjuszövetek
En-gros és en-detail!
HARISNYAÁRUK EN-GROS!

REKLÁM HÉT!
Ald olcsó és szép kalapot akar, keresse fel a
MOSKOVITZ RÓZSIKA
(Unió-utca 9 szám alatt)
féle női kalap tüzletet, ahol masamód cikkek gyári áron kaphatók,
Férfi és női kalapformálást vállalok!

„Malissát” kérjen, ha filmot cukorkát akar!

Lámpaáru, fehér lámpacsövek, kristály-
fehér csiszolt üvegáruk, likörös palackok, demijonok legelőnyösebben beszerezhetők
Auszländer Testvéreknel Cluj,
Piata M. Viteazul (. Széchenyi-tér) 39.
EN-GROS! Telefon 9-54. EN-DETAIL!